

Natte omgeving

Overzicht maatregelen

Maatregel	Ten gunste van	Puntentelling
Aanleg poel	Amfibieën en insecten	15
Aanleg vissenbos	Zoetwatervissen	10
Drijvende oever	Insecten, vissen, amfibieën en vogels	15
IJsvogelvriendelijke oever	IJsvogel, eenden, meerkoeten en waterhoentjes	10
IJsvogelwand aanleggen	IJsvogel	15
Kunstnest huiswaluw	Huiswaluw	1
Natuurvriendelijke oever	Vissen, waterplanten, amfibieën, insecten en waterberging	15
Natuurvriendelijke wadi's	Insecten, kleine zoogdieren, amfibieën en waterberging	10
Overwinteringshabitat voor amfibieën	Amfibieën	3
Stadsrietkraag	Waterkwaliteit, riet- en watervogels	15

Aanleg poel

Aanleg van poel ten gunste van amfibieën en insecten.

Ten gunste van: Amfibieën en insecten en waterberging.

Eisen en randvoorwaarden

Gebied:	Stedelijk- en buitengebied.
Oppervlakte:	Minimaal 30 m ² en maximaal 500 m ² .
Plaatsingseisen:	Niet dieper dan 2 meter onder het maaiveld. Noordoever talud zo flauw mogelijk maken, bij voorkeur 1:8 of 1:10. Het diepste punt moet zich op 50 cm onder de laagste grondwaterstand bevinden. De poel moet natuurlijk aangevuld zijn en daarom onder de grondwaterstand liggen. Zorg voor voldoende zon instraling. Belangrijk: geen vissen uitzetten in de poel, dit is niet bevorderlijk voor de biodiversiteit. Met deze maatregel wordt géén vijver met een kunstmatige waterkerende laag bedoeld (zoals beton of vijverfolie). Bepanting: Geschikte planten zullen vanzelf rond de natuurlijke poel groeien. Bij aanplanten: kies voor inheemse soorten en variatie.
Onderhoudsintensiteit:	Gemiddeld.

Puntentelling

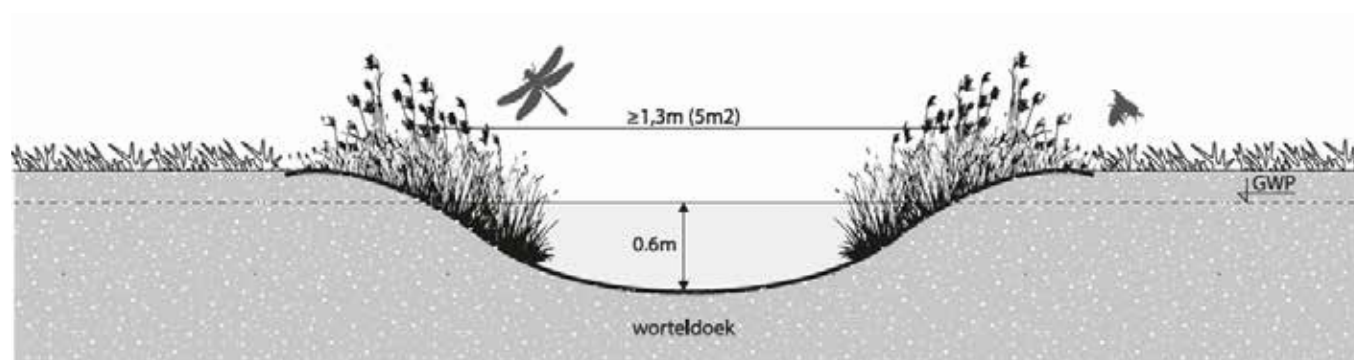
Poel van 30 m² - 100 m² = 15 punten. Poel tussen 100 m² - 250 m² = 20 punten

15

Toelichting

Houd rekening met een eventuele aanvullende gemeentelijke vergunningplicht bij het graven van een poel. Kijk op de [website van RAVON](#) voor verdere uitleg.

Informatie over subsidies voor poelaanleg is te krijgen bij [Stichting Landschapsbeheer Gelderland](#).

Aanleg vissenbos

Aanleg vissenbos voor beschutting zoetwatervissen.

Ten gunste van: Zoetwatervissen.

Eisen en randvoorwaarden

Gebied:	Stedelijk- en buitengebied.
Oppervlakte:	N.v.t.
Min. benodigd/ max. toegestaan:	Minimale lengte van 10 meter; breedte van 1 meter.
Plaatsingseisen:	<p>Een vissenbos is als het ware een takkenril in water. De takkenril in het water zorgt voor beschutting voor zoetwatervissen. Dergelijke beschutte plekken zijn vaak afwezig in stedelijk gebied.</p> <p>Een takkenril wordt bij elkaar gehouden door houten palen die verticaal in het water worden geplaatst en een tussenafstand van één meter hebben.</p> <p>Tip: overleg met het waterschap voordat u deze maatregel toe gaat passen.</p>
Onderhouds- intensiteit:	Gemiddeld.

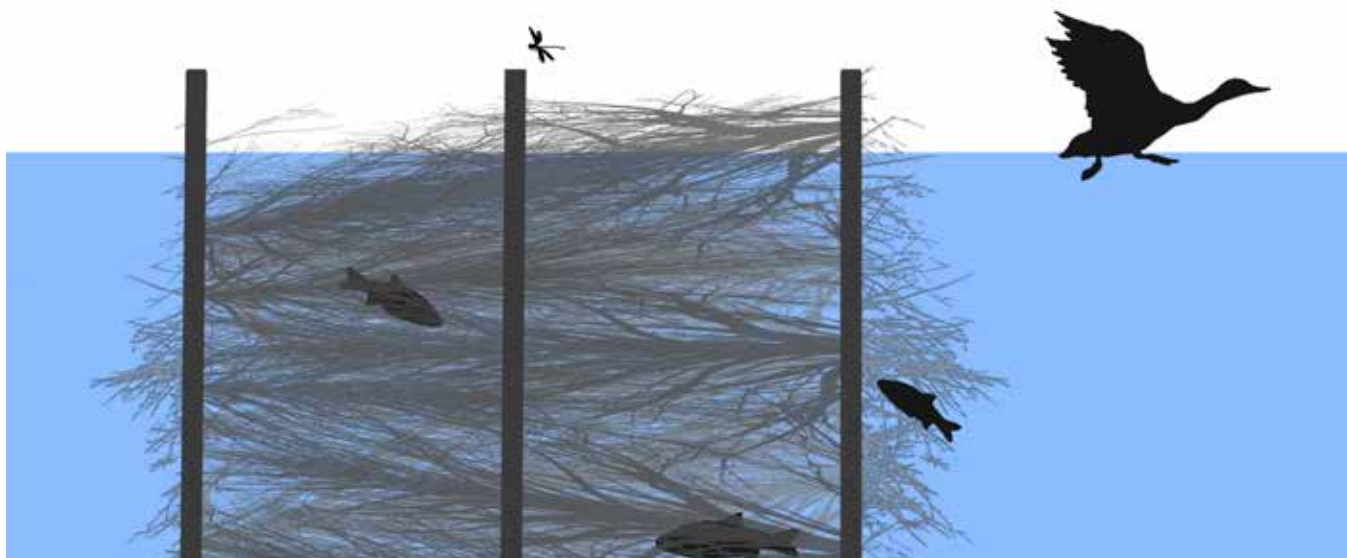
Puntentelling

10 punten voor vissenbos.

10

Toelichting

Door de takkenril net boven het water uit te laten komen, worden er ook nestmogelijkheden en rustplaatsen gecreëerd voor watervogels zoals meerkoeten en eenden.

Drijvende oever

Drijvende oever met oevervegetatie creëren als schuilgelegenheid voor vissen en amfibieën.

Ten gunste van: Insecten, vissen, amfibieën en vogels.

Eisen en randvoorwaarden

Gebied: Stedelijk gebied.

Oppervlakte: 20 m².

Min. benodigd/
max. toegestaan: N.v.t.

Plaatsingseisen: In totaal minimaal 10 meter lang en 2 meter breed.
Aanplanten met riet of andere inheemse oevervegetatie.
De drijvende oever is een drijvende constructie waarop oevervegetatie aanwezig is. De constructie wordt gemaakt uit gevlochten wilgentenen, waarop vegetatie wordt aangebracht. Veranker de drijvende oever om afdrijven te voorkomen bij stroming.
De drijvende oever moet minimaal 2 meter uit te oever liggen, om betreding van bijvoorbeeld spelende kinderen en honden te voorkomen.

Onderhouds-
intensiteit: Gemiddeld.

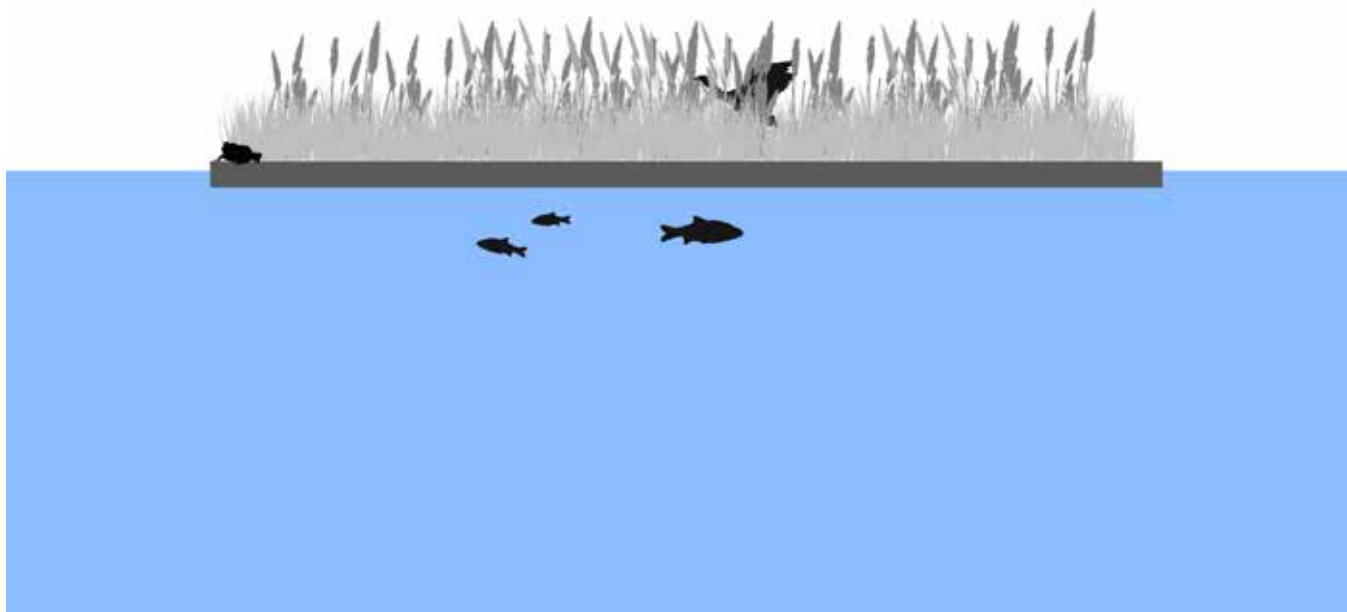
Puntentelling

Drijvende oever 15 punten.

15

Toelichting

Drijvende oevers vormen eilanden die helpen de omgeving te vergroenen en de waterkwaliteit te verbeteren. De waterplanten nemen voedingsstoffen op uit het water en vormen een plek waar watervogels kunnen broeden en vissen kunnen schuilen.

Ijsvogelvriendelijke oever

Ijsvogelvriendelijke oever maken door aanplanten van struweel en bomen langs oppervlaktewater.

Ten gunste van: Ijsvogel, eenden, meerkoeten en waterhoentjes.

Eisen en randvoorwaarden

Gebied:	Buiten- en stedelijk gebied.
Oppervlakte:	N.v.t.
Min. benodigd/ max. toegestaan:	Minimale lengte van 15 meter.
Plaatsingseisen:	Plant inheemse struweelvormers en houtige gewassen als wilgen en elzen binnen 1,5 meter van de oever van sloten of ander oppervlaktewater. Het doel is dat u hiermee beschutte plekken langs water creëert én over het water hangende takken die door ijsvogels gebruikt worden om te jagen. Zie bomen- en plantengids in de bijlage. voor een volledig overzicht van toe te passen gebiedseigensoorten. Bij voorkeur wordt de maatregel gecombineerd met het aanleggen van een ijsvogelwand.
Onderhouds- intensiteit:	Gemiddeld.

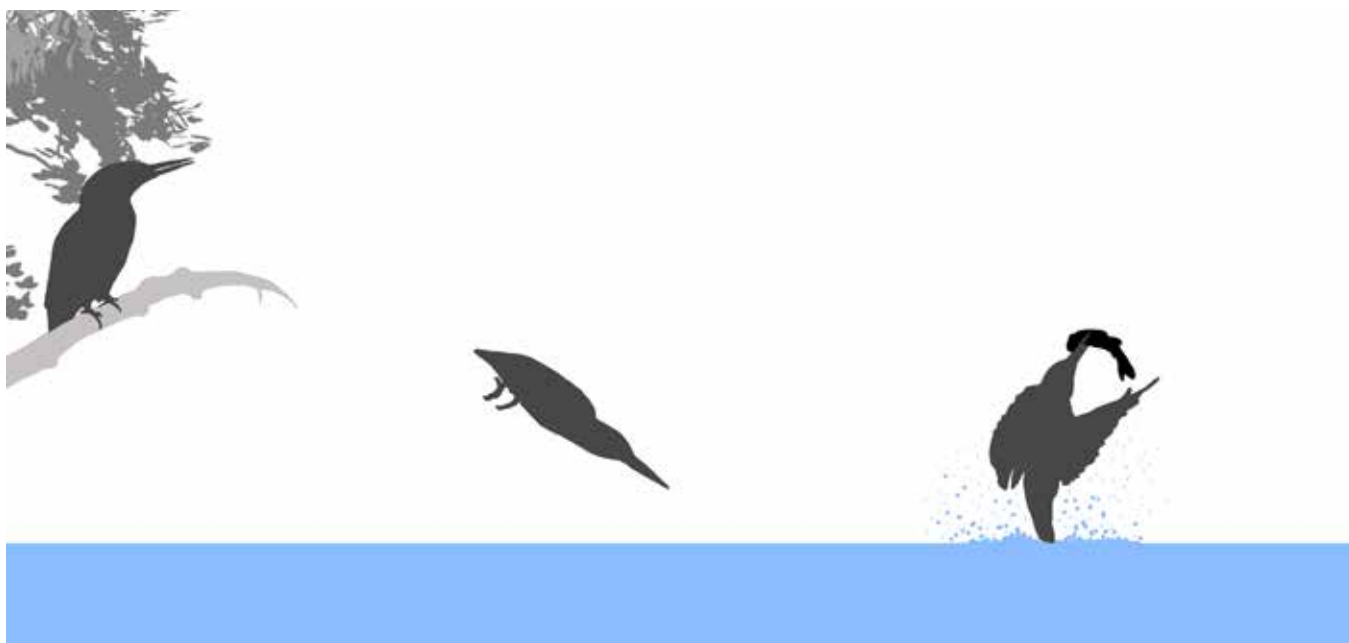
Puntentelling

Ijsvogelvriendelijke oever 10 punten.

10

Toelichting

Met de maatregel wordt niet alleen de ijsvogel geholpen, de oever biedt ook schuilmogelijkheden voor eenden, meerkoeten en waterhoentjes.

Ijsvogelwand aanleggen

Broedgelegenheid ijsvogels creëren door aanleg ijsvogelwand.

Ten gunste van: Ijsvogel

Eisen en randvoorwaarden

Gebied:	Buiten- en stedelijk gebied.
Oppervlakte:	Steilwand tussen 50 centimeter en 2 meter hoog en tussen de 1 en 3 meter breed.
Min. benodigd/ max. toegestaan:	N.v.t.
Plaatsingseisen:	Ijsvogels graven zelf gangen in steile wandjes van zand of klei. De wand minimaal één meter boven het water laten uitsteken. Ijsvogels zijn schuwe vogels. Daarom is deze maatregel alleen effectief als er niet teveel verstoring plaatsvindt. Liefst 25 meter van plekken af waar veel mensen komen, zoals wandelpaden en speelvelden. Of bijvoorbeeld met sleedoorstruweel afschermen.
Onderhouds- intensiteit:	Laag.

Puntentelling

Ijsvogelwand 15 punten.

15

Toelichting

Bij voorkeur een tak in de wand steken die boven het water hangt. Begroeiing rondom de oever en aan weerszijden steilwand heeft voorkeur, de maatregel wordt daarom bij voorkeur gecombineerd met het aanleggen van een ijsvogelvriendelijke oever.

Bron: Utera

Kunstnest huiszwaluw

Aanbrengen kunstnesten huiszwaluwen aan onderzijde bruggen.

Ten gunste van: Huiszwaluwen.

Eisen en randvoorwaarden

Gebied:	Buiten- en stedelijk gebied.
Oppervlakte:	N.v.t.
Min. benodigd/ max. toegestaan:	Minimaal 5, maximaal 15 kunstnesten.
Plaatsingseisen:	Nesten dienen 9 centimeter onder overstek aangebracht te worden. Onderlinge afstand tussen de nesten niet nodig. Deze maatregel is alleen mogelijk bij bruggen die minimaal 4 meter boven water liggen en minimaal 15 meter lang zijn. De aanvliegroute naar de nesten moeten vrij zijn van obstakels. Door de nesten te plaatsen in combinatie met een mestplank, wordt eventuele overlast door uitwerpselen voorkomen.
Onderhouds- intensiteit:	Laag.

Puntentelling

Per kunstnest: 1 punt. Maximaal 8 punten.

1

Toelichting

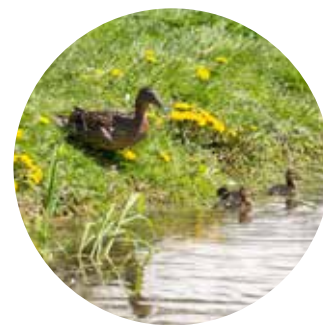
De huiszwaluw nestkom is een kenmerkend bouwwerk dat door huiszwaluwen wordt gemaakt van modder en andere natuurlijke materialen als leem. Mensen kunnen ook een bijdrage leveren door nestkommen te plaatsen. Bij plaatsing is het raadzaam een deskundige van de Vogelwerkgroep Zutphen te raadplegen. Neem contact op via het e-mailadres: vwgzutphen@gmail.com.

Natuurvriendelijke oever

Het vervangen van beschoeiing door het aanleggen van een natuurvriendelijke oever.

Ten gunste van: Vissen, waterplanten, amfibieën, insecten en waterberging.

Eisen en randvoorwaarden

Gebied:	Buiten- en stedelijk gebied.
Oppervlakte:	N.v.t.
Min. benodigd/ max. toegestaan:	Lengte minimaal 20 meter.
Plaatsingseisen:	Natuurlijke verjonging en spontane ontkieming sluit het beste aan bij het natuurlijke systeem. Het talud moet zo flauw mogelijk zijn om de plas-draszone zo groot mogelijk te maken. Houd mMinimaal een verhouding van 1:3 aan, maar bij voorkeur een talud van 1:10.
Onderhouds- intensiteit:	Gemiddeld.

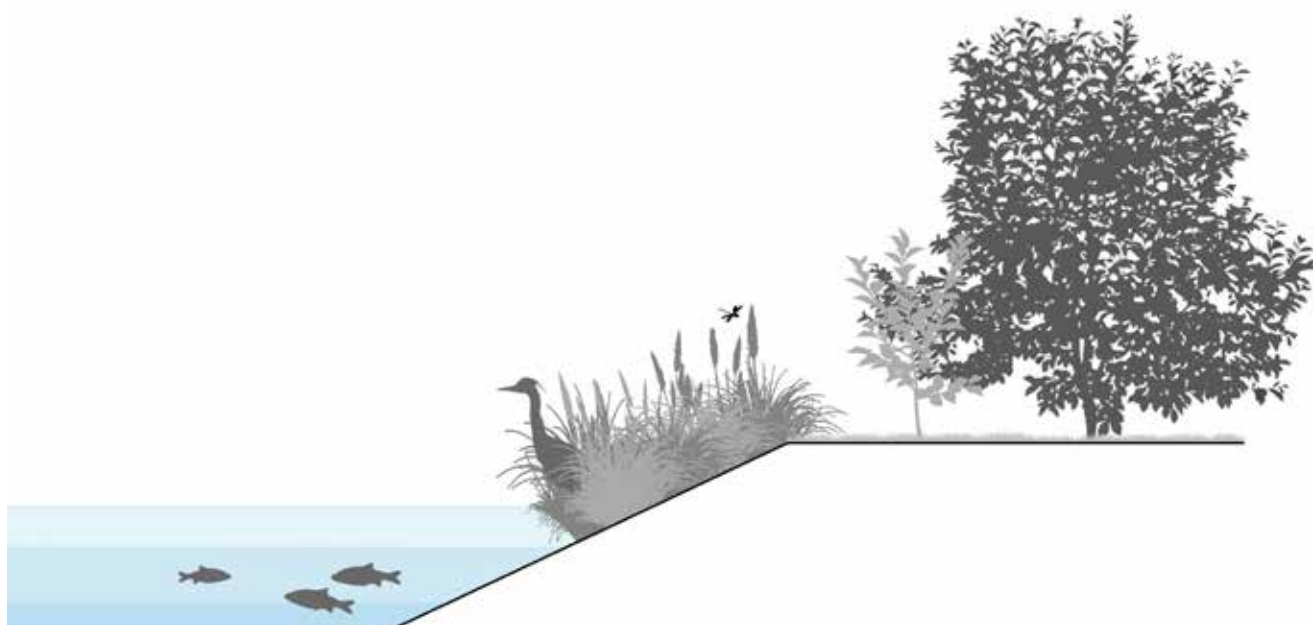
Puntentelling

Natuurvriendelijke oever 15 punten.

15

Toelichting

Sloten en beken met een steile oever hebben een lage natuurwaarde en voeren het water snel af. Om de biodiversiteit te vergroten hebben deze oevers daarom de meeste prioriteit om omgezet te worden in een natuurvriendelijke oever.

Natuurvriendelijke wadi's

Het aanleggen van een natuurlijke wadi.

Ten gunste van: Insecten, kleine zoogdieren, amfibieën en waterberging.

Eisen en randvoorwaarden

Gebied:	Stedelijk gebied.
Oppervlakte:	Minimaal 25 m ² .
Min. benodigd/ max. toegestaan:	N.v.t.
Plaatsingseisen:	Zorg voor afwisselende, hoog opgaande beplanting rondom wadi. Minimaal 10 inheemse bomen of struiken plaatsen, zoals zwarte els, wilgen, gewone vlier, koninginnekruid. De oevers van de wadi maximaal 1 keer per jaar maaien. Zie bomen- en plantengids in de bijlage voor een volledig overzicht van toe te passen gebiedseigensoorten. Per wadi moeten minimaal twee 'structurelementen' aangebracht worden, zoals losse stenen of dood hout.
Onderhouds- intensiteit:	Gemiddeld.

Puntentelling

Wadi van 25 m² - 50 m² = 10 punten. Wadi van 50 m² - 75 m² = 15 punten.

10

Toelichting

Wadi's worden vaak ingericht met gras. Door ze natuurlijker en meer divers (met bijv. watermunt, grasmuur, moerasspirea) in te richten, zorgt de wadi niet alleen voor een betere grondwaterstand, maar levert het ook een bijdrage aan de biodiversiteit. Het is wenselijk om veel dood hout, losse stenen en andere natuurlijke materialen aan te brengen die zorgen voor beschutting voor insecten, amfibieën en kleine zoogdieren.

Bron: Gemeente Amsterdam

Overwinteringshabitat voor amfibieën

Aanbrengen van overwinteringshabitat voor amfibieën, insecten en grondgebonden zoogdieren.

Ten gunste van: Amfibieën.

Eisen en randvoorwaarden

Gebied:	Buiten- en stedelijk gebied.
Oppervlakte:	Minimaal 2 m ² .
Min. benodigd/ max. toegestaan:	N.v.t.
Plaatsingseisen:	Minimaal 30 centimeter hoog. De overwinteringsplaats moet maximaal 50 meter van oppervlaktewater, zoals een poel of sloot, aangebracht worden. Er mogen geen onoverbrugbare obstakels aanwezig zijn tussen het water en het landhabitat. De overwinteringshabitat moet bestaan dood hout, een dichte takkenril en ander organisch materiaal, zoals maaisel en bladafval. De overwinteringshabitat moet op een plek worden aangebracht waar niet veel verstoring is van mensen of honden.
Onderhouds- intensiteit:	Laag.

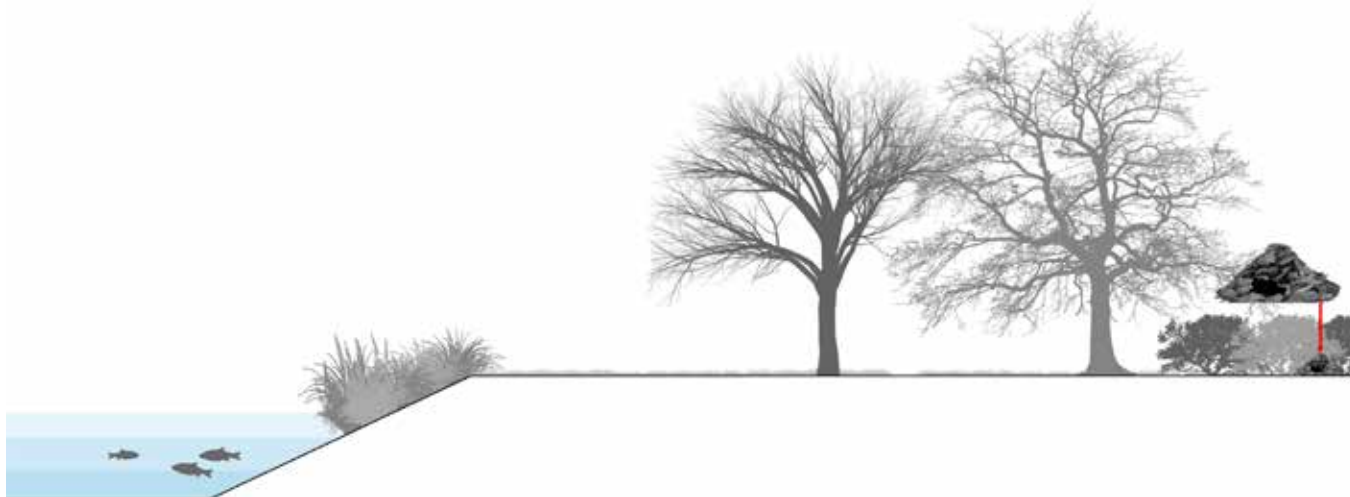
Puntentelling

Overwinteringshabitat van 2-8 m² = 3 punten. Groter dan 8 m² = 5 punten.

3

Toelichting

Deze maatregel kan gecombineerd worden met het aanleggen van een poel, waardoor er een optimaal leefgebied ontstaat voor amfibieën.

Stadsrietkraag

Aanleg van een rietkraag in oppervlaktewater.

Ten gunste van: Waterkwaliteit , riet- en watervogels (meerkoet en kleine karekiet).

Eisen en randvoorwaarden

Gebied:	Stedelijk gebied.
Oppervlakte:	Minimaal 20 m ² .
Min. benodigd/ max. toegestaan:	N.v.t.
Plaatsingseisen:	Aanplant van inheems riet. Kan zowel bij de oeverzone als verder van de oever af gerealiseerd worden. Maatregel kan geplaatst worden in bijvoorbeeld stadsvijver of brede watergang. Om verlanding te voorkomen dienen de stengels van het riet in de winter te worden afge- maaid. Dit moet gefaseerd gebeuren, waarbij elke zone 1 keer in de 4 jaar aan de beurt komt.
Onderhouds- intensiteit:	Gemiddeld.

Puntentelling

Stadsrietkraag is 15 punten.

15

Toelichting

Houd rekening met afkalving en erosie van het ingezaaide riet door golfslag en stroming. Dit kan voorkomen worden door de nieuwe rietkraag te beschermen met een natuurlijke oeverbescherming, zoals kokosrollen en halfopen beschoeiing.

Begrippenlijst

Ecoloog

Een professional met een hbo- of wo-opleiding in ecologie, gespecialiseerd in de Nederlandse ecologie. Een ecoloog kan werkzaam zijn bij een ecologisch adviesbureau dat is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus en/of zich aantoonbaar inzetten voor soortenbescherming binnen relevante Nederlandse organisaties, zoals VZZ, Vogelbescherming en SOVON.

Inheemse plantensoorten

Planten die van nature in een bepaald gebied of ecosysteem voorkomen, zonder menselijke introductie. Ze zijn aangepast aan de lokale omstandigheden, zoals klimaat en bodem, en spelen een essentiële rol in de biodiversiteit. Inheemse planten ondersteunen lokale dieren, verbeteren de bodemkwaliteit en helpen bij de regulering van watercycli. Ze zijn vaak beter bestand tegen ziektes en plagen in hun natuurlijke omgeving.

Ter zake deskundige

Een terzake deskundige is een persoon die over specifieke kennis, ervaring en expertise beschikt op een bepaald vakgebied. Deze deskundigheid maakt het mogelijk om een goed onderbouwde mening te geven of advies te verstrekken over relevante kwesties binnen dat vakgebied. Terzake deskundigen worden vaak ingeschakeld in juridische procedures, rapportages of bij het nemen van belangrijke beslissingen waar gespecialiseerde kennis vereist is.

Bomen- en plantengids

Nederlandse naam	Botanische naam	Boom of struik	Minimum Hoogte	Maximum Hoogte
Amandelwilg	Salix triandra	boom	1,5 m	4 m
Beuk	Fagus sylvatica	boom	-	46 m
Bittere wilg	Salix purpurea	boom	2 m	6 m
Boswilg	Salix caprea	boom	-	14 m
Eenstijlige meidoorn	Crataegus monogyna	boom	-	10 m
Es	Fraxinus excelsior	boom	-	40 m
Fladderiep of steeliep	Ulmus laevis	boom	-	25 m
Geoorde wilg	Salix aurita	boom	0,6 m	2,3 m
Gewone esdoorn	Acer pseudoplatanus	boom	-	35 m
Gewone vogelkers	Prunus padus	boom	8 m	15 m
Gladde iep	Ulmus carpinifolia	boom	-	30 m
Grauwe wilg	Salix cinerea	boom	-	6 m
Grove den	Pinus sylvestris	boom	5 m	40 m
Haagbeuk	Carpinus betulus	boom	15 m	25 m
Hulst	Ilex aquifolium	boom	-	10 m
Katwilg	Salix viminalis	boom	6 m	10 m
Kraakwilg	Salix fragilis	boom	-	25 m
Laurierwilg	Salix pentandra	boom	-	12 m
Mispel	Mespilus germanica	boom	1,5 m	6 m
Ratelpopulier	Populus tremula	boom	20 m	35 m
Ruwe berk	Betula pendula	boom	-	20 m
Ruwe iep	Ulmus glabra	boom	25 m	40 m
Schietwilg	Salix alba	boom	-	30 m
Spaanse aak of veldesdoorn	Acer campestre	boom	10 m	12 m
Sporkehout of vuilboom	Frangula alnus	boom	-	7 m
Venijnboom	Taxus baccata	boom	12 m	20 m
Wegedoorn	Rhamnus catharticus	boom	4 m	6 m
Wilde appel	Malus sylvestris	boom	10 m	12 m
Wilde lijsterbes	Sorbus aucuparia	boom	-	20 m
Wilde peer	Pyrus pyraster	boom	8 m	20 m
Wintereik	Quercus petraea	boom	25 m	30 m
Winterlinde of kleinbladige linde	Tilia cordata	boom	-	30 m
Witte els	Alnus incana	boom	15 m	25 m
Zachte berk	Betula pubescens	boom	-	15 m
Zoete kers	Prunus avium	boom	-	20 m
Zomereik	Quercus robur	boom	15 m	35 m
Zomerlinde of grootbladige linde	Tilia platyphyllos	boom	-	40 m
Zwarte els	Alnus glutinosa	boom	25 m	35 m
Zwarte populier	Populus nigra	boom	-	35 m

Bomen- en plantengids

Nederlandse naam	Botanische naam	Boom of struik	Minimum Hoogte	Maximum Hoogte
Gele kornoelje	Cornus mas	boom/struik	2 m	6 m
Aalbes	Ribes rubrum	struik	1 m	2 m
Berijpte viltroos	Rosa sherardii	struik	0,8 m	2 m
Bosroos	Rosa arvensis	struik	0,5 m	2,5 m
Duindoorn	Hippophae rhamnoides	struik	1,2 m	4,5 m
Egelantier	Rosa rubiginosa	struik	1,5 m	2,5 m
Gelderse roos	Viburnum opulus	struik	1,5 m	6 m
Gewone vlier	Sambucus nigra	struik	3 m	4 m
Gewone vogelkers	Prunus padus	struik	1,2 m	15 m
Hazelaar	Corylus avellana	struik	-	6 m
Heggenroos	Rosa corymbifera	struik	1,5 m	3 m
Hondsroos	Rosa canina	struik	1 m	4 m
Jeneverbes	Juniperus communis	struik	-	10 m
Kruisbes	Ribes uva-crispa	struik	0,6 m	1,2 m
Rode kamperfoelie	Lonicera xylosteum	struik	1 m	2 m
Rode kornoelje	Cornus sanguinea	struik	-	3 m
Rood peperboompje	Daphne mezereum	struik	0,3 m	0,8 m
Sleedoorn	Prunus spinosa	struik	2 m	6 m
Tweestijlige meidoorn	Crataegus laevigata	struik	-	5 m
Viltroos	Rosa tomentosa	struik	1,5 m	3 m
Wigbladige roos	Rosa elliptica	struik	1 m	2,5 m
Wilde gagel	Myrica gale	struik	06 m	1,5 m
Wilde kardinaalsmuts	Euonymus europaeus	struik	-	3 m
Wilde liguster	Ligustrum vulgare	struik	-	5 m
Zuurbes	Berberis vulgaris	struik	1 m	4 m
Zwarte bes	Ribes nigrum	struik	1 m	1,5 m